

[Undervisningsministeren]

Det, jeg sagde i mit første indlæg – og det vil jeg gerne gentage – er, at det er første gang, der er fastlagt centrale formål for undervisningen i de enkelte fag. Det er et resultat af den nye folkeskolelov. Det kan ikke ændres ude omkring. Sådan har det ikke været før. Tidligere var det sådan, at formålsbestemmelserne ændredes, på samme måde som undervisningsvejledningerne blev det. Derfor foretager hr. Erhard Jakobsen nogle forkerte sammenligninger, hvis han sammenligner formålsbestemmelserne, hvoraf den ene for første gang er fastlagt centralt. Det, der skal sammenlignes, er selvfølgelig undervisningsvejledningerne.

Det er klart, at der er en principiel forskel i opfattelsen af, om det skal fastlægges herinde eller om det skal fastlægges ude omkring i kommunerne i et samarbejde mellem forældre og lærere og de kommunale myndigheder. Det er dér, forskellen eksisterer. Den synes jeg er reel. Men jeg synes, at de eksempler på forskelle i forhold til den nye folkeskolelov, hr. Erhard Jakobsen giver, er forkerte, og de fordrejer debatten.

Så vil jeg godt sige en enkelt ting til fru Mimi Jakobsen omkring de obligatoriske timer. Jeg opfatter det sådan, at fru Mimi Jakobsen må mene, at det skal ske på bekostning af valgfagene, eller at eleverne skal have både 36 eller 38 eller 40 timer. Der er kun de to muligheder, der er faktisk ikke andre.

Så synes jeg, det var en meget nem måde at komme over problemerne med prøverne at sige, at det var noget, vi bare kunne fastlægge i undervisningsministeriet. Det kan vi faktisk ikke. Vi har ikke nogen tradition. I den gamle folkeskolelov var prøverne også frivillige. Derfor spørger jeg fru Mimi Jakobsen, hvordan det skal forstås, at prøverne nu er obligatoriske. Hvad gør vi med de elever, der ikke kommer?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til undervisningsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen [af John Winther (KF) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 7/12 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

De konservative forslagsstillere hævder med det foreliggende forslag til ændring af folkeskoleloven, at de har udvist betydelig selvbeherskelse – det er muligt, det er ikke helt let at se. Det forekommer mig, at nogle af de forslag, der her foreligger, er overordentlig vidtgående, og det skal jeg i det følgende kommentere.

Forslagsstillerne ønsker, at folkeskolelovens § 8, stk. 3, om undladelse af kursusdeling på 8. og 9. klassetrin bortfalder, fordi skolen efter deres mening ikke må udvikle sig til en udelt enhedsskole med samme undervisning for alle. Synspunktet er velkendt, og jeg skal foretage et lille historisk tilbageblik.

Folkeskolen har siden loven af 1958 udviklet en mere udelt struktur. Med daværende undervisningsminister Jørgen Jørgensens såkaldte milde deling i 1958 af 6. og 7. klassetrin blev der givet adgang til gennem stedlige beslutninger at gennemføre udelt undervisning på disse klassetrin. I løbet af en 10-årig periode var delingen her praktisk taget ophævet udelukkende ved sådanne stedlige beslutninger. På samme måde blev delingen af realafdelingen og 8.-10. klasse-afdelingen mange steder ophævet ved lokal udnyttelse af den gamle folkeskolelovs § 21.

Den nuværende lovs § 8, stk. 3, giver en mulighed for at fortsætte denne udvikling, altså undladelse af deling ved stedlig beslutning. Det konservative forslag er derfor udtryk for mistillid til de lokale myndigheders vurdering i disse spørgsmål, og jeg deler ikke denne mistillid.

[Undervisningsministeren]

Med hensyn til forslaget om obligatoriske afsluttende prøver er der efter min mening tale om en mere restriktiv prøveordning, end vi nogen sinde har haft i den danske folkeskole, og her henviser jeg til de bemærkninger, jeg har gjort til det foregående forslag.

Det gælder også afsnittet om styrkelse af de enkelte fag. Her skal jeg også nøjes med at henvise til de bemærkninger, jeg har fremført til centrum-demokraternes forslag.

Derfor skal jeg nøjes med som en afslutning at understrege, at folkeskoleloven er så ny og dermed det forlig, der blev indgået om denne lov, så nyt, at det alene af denne grund må afvises at foretage ændringer. Lad mig tilføje, at det konservative folkeparti, hvis det havde ment disse forslag alvorligt, jo ligesom andre partier kunne have gjort deres indflydelse gældende i forhandlingerne om den nye folkeskolelov. Men det var måske, før de borgerlige stemmer begyndte at arbejde?

Helle Degn (S):

Dette forslag fra de konservative om en ændring af folkeskoleloven må socialdemokratiet tage afstand fra. Det forekommer os, at det konservative folkeparti nu ved gentagne lejligheder har forsøgt at slå en kile ind mellem de politiske partier, som sammen har fundet et flertal for den folkeskolelov, som kun har eksisteret i halvandet år.

Det lyder således noget inkonsekvent for os, når man i lovforslagets bemærkninger skriver, at det er væsentligt for de konservative at understrege, at »... man ikke ønsker at bryde folkeskolen op og dermed give anledning til uønskelig uro om skolen ...«. Herefter og i samme åndedrag stiller man så forslag om nogle af de helt principielle punkter, som var til debat under behandlingen af den nugældende folkeskolelov. Her kan jeg bare nævne principperne om den delte eller om den udelte skole, hvor forligspartierne for os at se har fundet en rimelig løsning. I denne forbindelse skal jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at socialdemokratiet helst havde set den udelte skole, men bøjede sig for sammen med andre at finde et flertal og en bred politisk opbakning omkring folkeskolelovgivningen.

For det andet trækker det konservative lovforslag her frem, at eleverne skal indstille

sig til eksamen i alle de obligatoriske fag i 9. og 10. klasse, hvor vi i loven har en formulering som i tidligere lovgivning om, at eleverne kan indstille sig til eksamen på de forskellige niveauer, nu efter denne lovgivning i henholdsvis 9. og 10. klasse. Også her skal jeg fremdrage, at det var socialdemokratiets opfattelse i forhandlingerne, at vi helst ingen eksamenssortering havde fået på et så tidligt tidspunkt i grundskoleuddannelsen, som det var ønsket af andre. Men også her fandt socialdemokratiet det vigtigt, at man samlede bred tilslutning.

For det tredje giver det konservative folkeparti ved deres lovforslag her udtryk for, at man ønsker, at karaktererne og dermed 13-skalaen skal bevares. Det konservative folkeparti er udmærket vidende om, at socialdemokratiet fandt, at det var nødvendigt at undersøge, om et bedre udtryk kunne findes for elevernes standpunkt ved afgang fra folkeskolen.

For det fjerde vil jeg fremhæve, at det konservative folkeparti bygger forslaget op omkring det, at man ønsker en række fag styrket. Hertil vil jeg kun bemærke, at forslagsstillerne for mig at se må have en forpligtelse til at pege på hvilke fag, og hvor timerne skal komme fra.

Undersøgelser i forskellige kommuner og amter har allerede vist, at denne prioritering er man på lokalt kommunalt plan udmærket selv i stand til at varetage. Det er lige så vel blevet os bekendt, at man ude omkring i kommunerne er i stand til at administrere de muligheder, der ligger i loven, på en måde, som er tilfredsstillende for forældrene med hensyn til at styrke fagene dansk og regning ved at give disse timer ekstra muligheder, hvor det bliver ønsket af forældrene og lærerne i samarbejde.

Afslutningsvis skal jeg give udtryk for, at det er vores opfattelse, som jeg også indledningsvis sagde, at det konservative folkeparti kun har ét ønske, og det er at slå en kile ind mellem de partier, som sammen sikrer folkeskolen arbejdsfred og -ro. Dette håber vi naturligvis ikke vil lykkes, for det vil betyde en uoverskuelig uro omkring folkeskolen og en uberegnelig og ustabil parlamentarisk baggrund for den folkeskolelov, som nu er vedtaget. Folkeskolen, dens elever, lærere og forældre har for os at se krav på ro.

[Helle Degn]

Socialdemokratiet kan således ikke tilslutte sig dette lovforslag, ej heller billige det politiske motiv, der ligger bag.

Halvgaard (FP):

Fremskridtspartiet er enig i de hovedsynspunkter, der ligger til grund for de ændringer af folkeskoleloven, som foreslås af det konservative folkeparti, nemlig bl. a. bevarelse af den delte undervisning med prøver og eksamener. Vi er enige i, at visse fag bør styrkes, bl. a. fremmedsprogene, og vi er også enige i, at faget tysk som foreslået gøres obligatorisk.

Jeg skal ikke forlænge debatten, men blot henvise til de forslag om ændring i loven, som fremskridtspartiet tidligere har fremsat, og henvise til de ordførertaler, der er holdt i forbindelse med vore forslag om ændring af folkeskoleloven.

Bertel Haarder (V):

Jeg synes, at fru Helle Degns bemærkninger om, at forslaget er ment som en kile mellem skoleforligspartierne, i og for sig var ganske unødvendige. Man må jo tage et forslag for dets pålydende, og dette er, så vidt jeg kan se, et blødt oplæg fra det konservative folkeparti, som prøver at få flertal for nogle standpunkter, partiet hele tiden har haft i dansk skolepolitik. Det synes jeg ikke der er noget som helst galt i.

Venstre har ikke afskåret sig fra at foreslå ændringer i skoleloven, og på nogle af de punkter, som de konservative har taget op, kan vi godt se, at der er visse problemer. Vi mener imidlertid, at de løsninger, der er foreslået, kniber det mere med, men jeg vil tage det i den rækkefølge, som det står i i bemærkningerne.

Vedrørende dette med kursusdeling eller samlæsning vedstår venstre, at det var en vigtig detalje i skoleforliget, at man overlader til lokal beslutning, om der skal være kursusdeling eller samlæsning. Denne del af skoleforliget vedstår vi, og vi synes oven i købet ikke, at det er nogen helt dårlig idé på denne måde at øge det lokale selvstyre.

Men dermed være ikke sagt, at vi synes, det er problemløst at have samlæsning. Jeg tror nok, at venstrefolk rundt omkring i skolenævnet og i skolekommissioner stemmer imod samlæsning, og det har de deres meget

gode grunde til. Vi ønsker kommunalt selvstyre som princip og mener, at man lokalt må kunne afgøre den sag. Specielt da der kræves enstemmighed, synes vi, at det må være tilstrækkeligt betryggende.

Vi ønsker ikke obligatoriske prøver i det obligatoriske skoleforløb, fordi det, som jeg har sagt tidligere, betyder et obligatorisk stempel på de unge, som ikke er bogligt minded, og dette obligatoriske stempel vil vi ikke være med til at sætte. Derimod har vi klart været tilhængere af en forholdsvis differentieret karakterskala, ingen tvivl om det.

Vedrørende dansk ligger det sådan, at dansk blev et af de fag, hvor der skulle være samlæsning, og hvor der altså ikke er kursusdeling. Det var ud fra den betragtning, at her undervises der i et fag, der på mange måder kan sammenlignes med historie og samtidsorientering osv. Det er altså modersmålskundskab, det drejer sig om, og derfor ville man gerne have alle sammen i det fag.

Men når det gælder sprogligt dansk, så tror jeg, at vi får et problem, for det er sådan i 8.-10. klasse, at der er meget stor forskel på elevernes standpunkt i sprogligt dansk, og derfor må der sandsynligvis gøres et eller andet.

Jeg er under behandlingen af det tidligere forslag kommet med nogle bemærkninger vedrørende danskundervisningen, dem skal jeg ikke gentage, men jeg vil gerne oplyse her, at jeg jo tidligere har spurgt ministeren, om ikke det var muligt at indføre deletimer i sprogligt dansk, så at man tog de sprogligt svage for sig. Svaret var klart, at det måtte man ikke. Så har jeg spurgt, om man ikke kunne få den mulighed, man tidligere har haft, at have ekstra dansk som valgfag, og også fået det svar, at det måtte man ikke.

Det forstår vi faktisk ikke rigtig. Kan det virkelig passe, at man i lighedens navn vil forhindre de svage i at få en særlig undervisning, som sigter specielt på deres problemer? Behøver man virkelig fortolke loven sådan? Vi mener, det bør undersøges, om det kan passe, og hvis det virkelig er rigtigt, at loven absolut forhindrer det, så kan det jo være, at vi ved lejlighed skulle se at få ændret loven på dette lille område, for det er intet mindre end lighedstyranni – hvis jeg må bruge et nyt ord – hvis man i lighedens navn vil forhindre, at der gøres noget for de svage i skolen.

[Bertel Haarder]

Vedrørende historie, geografi, idræt, regning/matematik, tysk og kristendomskundskab ville det jo være dejligt at styrke det alt sammen. Det koster bare penge, og spørgsmålet er, hvordan vi får de penge. Vi synes, der er så mange, der melder sig til tysk, at man ikke behøver at gøre det obligatorisk.

Med hensyn til kristendomskundskab kan jeg næsten ikke øjne den ændring, der er i partiets forslag, men der er en lille ændring. Jeg er i hvert fald glad for, at de konservative her ikke fastholder deres gamle standpunkt og siger, at det skal være obligatorisk for alle, for husk på, at det ikke er for hedningenes skyld, vi har denne fritagelsesmulighed. Det er for de kristnes skyld som et værn over for alle de mystiske kristendomsopfattelser, der myldrer frem som djævløse på jord i denne tid. Det er for at undgå en forfærdelig ballade omkring kristendomsundervisningen. Der er det meget nyttigt, at vi har den mulighed, at forældrene kan sige: vores børn skal i hvert fald ikke gå til den undervisning. Det er en meget udmærket præventiv foranstaltning, vi dér har i loven.

Mimi Jakobsen (CD):

Som det er fremgået af den tidligere debat i dag, er vi fra CDs side meget enige i det konservative folkepartis tanker omkring folkeskolen. Vi deler synspunktet på eksamener og karakterer og, så længe klassekvotienterne er, som de er, også synet på samlæsning i modsætning til niveaudeling.

Endvidere er vi ganske enige i den styrkelse af visse fag, som forslaget lægger op til. Blot må jeg påpege, at det så er af afgørende betydning, at man gør sig klart, hvad de pågældende fag indeholder, og dette må som tidligere sagt sikres gennem en stramning af formålsbeskrivelserne. Efter vor mening kan dette ikke tilgodeses ved lokale afgørelser, men, som også tidligere sagt, ved at minimumskravene fastlægges centralt.

Bortset fra denne enkelte indvending ser jeg frem til et godt samarbejde under den kommende udvalgsbehandling.

Ebba Strange (SF):

Under indtryk af den tidligere debat kommer det sikkert ikke som nogen overraskelse, at vi fra socialistisk folkepartis side afviser de konservatives forslag til ændring af folke-

skoleloven. Det vil genindføre eksamenspligt, karaktertvang og disciplinering, og det er vi modstandere af, i henhold til det, jeg sagde tidligere.

Det eneste positive, jeg kan sige om dette forslag – og det gælder for så vidt også det foregående – er, at der altså åbenbart er nogle partier, der gerne vil bruge nogle flere penge på folkeskolen, og det kunne jeg da godt være interesseret i at drøfte videre. For det første hvor de penge skulle tages fra, og for det andet hvad det egentlig er, de skal bruges til. Det er nemlig ikke sikkert, at jeg har lyst til at overlade alene til de konservative og centrum-demokraterne, hvad pengene skulle bruges til. Men bortset fra det afviser vi forslaget.

Svend Haugaard (RV):

Når der er to forslag, der ligner hinanden så meget i linjen som disse to, det forrige og dette, så kan der meget let blive tale om gentagelser. Hvis man ønsker en graduering, skal jeg dog gerne sige, at det radikale venstre er endnu mere kritisk over for centrum-demokraternes forslag end over for dette, men så forfærdelig meget forskel bliver der nu ikke.

Både centrum-demokraterne og de konservative har meget stor tillid til centralbeslutninger og meget lidt tillid til lokale beslutninger. Vi er ganske uenige heri. Vi har tillid til, at de lokale evner på området nok kan klare den sag. Vi ønsker ikke mere lagt over til centrale beslutninger, og vi ønsker ikke mere lagt over til folketingets undervisningsudvalg, end det har i forvejen. Vore erfaringer med hensyn til undervisningsudvalget er vel nok sådanne, at det ikke ligefrem ansporer til, at man skal lægge mere ind i det, end vi har i øjeblikket.

Vi ser naturligvis gerne, at der er fag, der styrkes, og vi ser til enhver tid selvfølgelig gerne en endnu bedre undervisning. Det er klart, det ønsker vi alle. Der er nævnt fag som idræt, som vi tidligere har fremført som noget, der burde styrkes, så det er vi enige i. Vi har selv nævnt – jeg nævnte det før – at de praktiske fag og de musiske fag ser vi gerne styrket; vi synes, de fører en meget beskedent tilværelse i øjeblikket.

Vi ser naturligvis også gerne nogle af de boglige fag styrket, men hvordan? Hvordan

[Svend Haugaard]

skal man klare det uden at få væsentligt flere timer? Efter at vi har fået lørdagslukning, er det ikke særlig praktisk. Og hvordan skal vi gøre det uden en frasortering af visse fag? Vi kan naturligvis diskutere, om der er fag, der fylder for meget op i forhold til andre. Vi tror ikke et øjeblik på, at flere karakterer eller mere prøvepres ned i klasserne er vejen til at få en bedre skole. Vi må derfor også afvise dette forslag.

Alfred Hansen (DR):

Forslaget må efter min vurdering karakteriseres som et behersket forslag med en beskeden justering af den eksisterende skolelov til følge. Man siger en del i bemærkningerne om at forlade den udelte skole, og det kunne nok være tilpas at tage en diskussion om fordele og ulemper ved en udelt skole og fordele og ulemper ved en delt skole. Det skal jeg ikke lægge op til i mit indlæg her.

Jeg vil blot pointere, at hvis den udelte skole skal kunne fungere og tilfredsstille alle elevers behov for at få en undervisning på det niveau, som den enkelte elev kræver, så må det efter min vurdering medføre mindre klassekvotienter, en effektiv støttelærerordning, muligheder for at hjælpe elever med specielle vanskeligheder. Det er min faste overbevisning, at en udelt skole vil være et yderligere handicap for de svagere elever med hensyn til at kunne gøre sig gældende. Jeg er bange for, at vi ligesom skubber det sociale aspekt foran som en sneplov for at få gennemført en sådan lov. Jeg frygter vældigt, at de svage elever også i denne sammenhæng bliver den glemte gruppe, og at det er dem, der kommer til at betale.

Jeg skal ikke forlænge diskussionen om dette store problemkompleks, som vi måske kan komme tilbage til i undervisningsudvalget, hvor det nok rettelig hører hjemme. Jeg vil sige om forslaget, at der er dele af det, som har vores store sympati, og som vi absolut er positive over for. Jeg tænker her på lovforslagets § 1, nr. 7, vedrørende § 12, men også på andre steder. Jeg glæder mig personlig til at arbejde med disse ting i undervisningsudvalget.

Honoré (KrF):

Kristeligt folkepartis uddannelsespolitiske ordfører er forhindret i at være til stede, og

jeg skal derfor på vedkommendes vegne fremsætte nogle korte bemærkninger om dette forslag.

Jeg vil gerne sige, at det havde været dejligt, om de konservatives slogan »Borgerlige stemmer, der arbejder« havde været opfundet, da skoleloven blev vedtaget. Så havde det måske været muligt at få nogle af de ting ind i loven, som vi nu modtager som lovforslag. Det var netop mange af disse synspunkter, kristeligt folkeparti kæmpede for og kæmper for, og vi tror, at det havde været muligt at få flere af dem ind i loven, hvis det konservative folkeparti havde været med dengang.

Hvor store mulighederne er nu, kan være vanskeligt at bedømme, men vi tror, de er mindre i dag end dengang. Der skal dog ikke herske tvivl om, at kristeligt folkeparti er indstillet på at medvirke til forbedringer af skoleloven, hvor det viser sig, at den ikke virker efter hensigten, og hvor paragraffer kan misfortolkes. Jeg tænker her på fritagelsen for kristendomsundervisning. Vi mener i princippet, at alle elever bør have dette fag, da det jo er et kundskabsmeddelende fag på linje med andre fag. Der kan dog være enkelte forældre, der af forskellige grunde ønsker selv at tage ansvaret for denne undervisning. Denne fritagelsesmulighed burde også eksistere i andre fag, men der bør nok være mulighed for at konstatere, at eleverne virkelig har tilegnet sig de fornødne kundskaber.

Vi ønsker en formålsparagraf, der bygger på den evangelisk-lutherske lære. Vi stillede ved behandlingen af skoleloven ændringsforslag om det, men desværre var der ikke flertal for det, og det har vel næppe ændret sig.

Historie, geografi og biologi er valgfrie fag. Vi havde ønsket, at der var mulighed for at aflægge prøve i disse fag, ligesom vi gerne havde set, at det var muligt at gå til prøve i kristendomskundskab. Vi ønsker ikke tvungne prøver, men det kunne være interessant at vide, hvor mange elever der ikke ønsker at afslutte med prøver.

Det kan nok være rimeligt at se på, om der er mulighed for at øge timetallet for derved at gøre det lettere for fag som kristendomskundskab og idræt.

Det er vigtigt, at der er arbejdsro om skolen, og det er også vigtigt, at de påtrængende forbedringer finder sted.

[Litha Christiansen]

Litha Christiansen (VS):

VS tager afstand fra dette forslag til ændring af folkeskoleloven. Forslaget vil betyde en yderligere deling af eleverne og er langt fra i overensstemmelse med VS' uddannelsespolitiske ideer. VS var og er stadig modstandere af den nuværende folkeskolelov, men det var ikke, fordi vi ønskede os det indhold og den struktur, som de konservative nu foreslår. Tværtimod lagde vi vægt på en anden struktur, en reelt udelt skole med et andet indhold, herunder indførelse af fag som miljøbeskyttelse og forbrugerorientering.

John Winther (KF):

Det har været et gennemgående træk i de ordførertaler, der er blevet holdt – dog måske lige med undtagelse af undervisningsministeren og den socialdemokratiske ordfører, fru Helle Degn – at man faktisk har fået fat i, at det, det konservative folkeparti her fremlægger, er et tilbud om et samarbejde omkring folkeskolen.

Fru Helle Degn kunne ikke rigtig dy sig for at sige, at dette var et forsøg på at komme ind med en kile blandt de partier, der dengang vedtog den nuværende folkeskolelov. Det har glædet mig senere hen under debatten, at det altså ikke er blevet opfattet på den måde af andre ordførere end lige præcis fru Helle Degn.

Det, der er forslagets formål, er at ændre skoleloven, således at den i højere grad imødekommer de ønsker, som et bredt udsnit af befolkningen har til den danske folkeskole.

Vi har – det er jo også blevet sagt nogle gange her i dag med mere eller mindre venlige bemærkninger – ikke stemt for den nuværende folkeskolelov, men vi har af to grunde givet afkald på at stille mere vidtgående forslag til lovændring. For det første fordi vi ønsker at fremsætte forslag, der har mulighed for helt eller delvis at samle et flertal i folketinget. For det andet fordi vi ikke ønsker at bryde folkeskolen op og dermed give anledning til uro hos elever, forældre, lærere og kommunale myndigheder.

Forslaget er derfor en invitation til samarbejde om nødvendige justeringer af den nu gældende lov. Det er hovedsigtet i forslaget, at vi ønsker at styrke de centrale fag og at give eleverne en mulighed for at forlade sko-

len med et reelt bevis for de resultater, der er opnået.

Vi ønsker, at skolen skal give lige chancer og tilbud til alle, men skal der være nogen mening i dette, så må vi erkende, at det netop betyder, at vi ikke gør alle ens. Det er ikke det, der ligger i at give lige tilbud til alle. Vi må netop give et tilbud, der svarer til den enkeltes evner og interesser. Det er derfor, vi har foreslået, at den niveaudelte undervisning fastholdes, ligesom vi ønsker, at de prøver, der aflægges på 9. klassetrin, naturligtvis og helt logisk må foregå på det niveau, man er blevet undervist på, og ikke på et fælles niveau, uanset om man er blevet undervist på den ene eller den anden kursusdeling.

Man kan næsten sige sig selv – og sådan fungerer det også i praksis – at hvis ikke der er noget incitament, fordi man skal op til den samme prøve, ja, så får vi en despekt for denne prøves værdi. Derfor er det vigtigt, at man på 9. klassetrin såvel som på 10. klassetrin aflægger prøve efter det niveau, man er blevet undervist på, gældende for hvert enkelt fag. Efter vores mening savner det enhver logisk begrundelse, at man kan forlade folkeskolen uden et entydigt bevis for resultaterne af den undervisning, man har gennemgået, og de resultater, der er blevet opnået.

I lovforslaget indgår – det har flere af ordførerne været inde på, og jeg har noteret med stor tilfredshed, at man er enig med os i hovedsynspunktet her – at fagene dansk, regning, kristendom og idræt styrkes, samt at faget historie genindføres som egentligt obligatorisk fag på 8. og 9. klassetrin, således at samtdsorientering fremover gives som en del af undervisningen i dette fag. For os at se er det åbenbart urimeligt, at man i den nuværende skolelov har obligatorisk samtdsorientering, men samtidig fjerner det fag, som skal skabe den nødvendige baggrund for forståelsen af faget. Det er måske bl. a. derfor, der har kunnet fremkomme klager over, at samtdsorienteringen er blevet misbrugt i en politisk sags tjeneste. Det kan hverken lærere eller elever være tjent med. Der må skabes faste retningslinjer for dette fags placering fremover.

Som noget helt naturligt – jeg har noteret, at der ikke er nogen, der har taget afstand fra det; der er nogle, der har givet tilslutning

[John Winther]

til det – har vi foreslået, at faget tysk igen gøres obligatorisk. Vi finder det egentlig fantastisk, at man på et tidspunkt, hvor det internationale samarbejde bliver stadig tættere, fjerner et af de fag, der skal gøre det muligt for de unge at klare sig i fremtidens samfund. Vi ønsker, at denne meningsløshed bliver rettet.

Vi ønsker også med fremsættelsen af dette lovforslag at gøre det klart, at folkeskolens første og vigtigste formål er at give mulighed for at tilegne sig viden og skabe forudsætninger, der sætter eleverne i stand til at honorere de krav, de senere hen bliver stillet over for i tilværelsen. Vi ønsker ikke at gøre skolen til politisk katekest. Ej heller ønsker vi at deltage i hetz imod nogen enkeltpersoner eller grupper inden for vores undervisnings-system.

Vi må derfor i lovgivningen sikre, at undervisningen på vore skoler tilrettelægges efter fælles retningslinjer. Det vil opfylde det dobbelte formål at skabe ro om skolen og at sikre, at eleverne får samme udgangspunkt, uanset hvilke skoler de kommer fra. Det vil også betyde den rent praktiske ting, at man undgår problemer i forbindelse med flytning til ny skole, når det måtte hælde i et skoleforløb. Skolen skal være et sted, hvor undervisningen tilrettelægges på en sådan måde, at den fremmer initiativ og virkelyst. Det må gælde her som i alle andre af livets forhold, at det kan betale sig at gøre en indsats.

Jeg skal ellers blot tilføje, at jeg synes, de bemærkninger, der er kommet – det var det, jeg startede med at sige indledningsvis – bortset fra ministerens, bortset fra den socialdemokratiske ordførers og vel i nogen udstrækning også bortset fra SFs, indeholdt en vilje til en positiv drøftelse af de ting, som vi her har lagt frem for folketingsret og til behandling i undervisningsudvalget. Vi har præciseret, og jeg har også gjort det med disse bemærkninger, at dette er ikke et alt eller intet-forslag. Jeg synes derfor ikke, det tjener noget formål, når enkelte ordførere – efter i øvrigt at have været inde på, at de sådan set er enige i nogle af de ting, som vi lægger frem – bagefter siger, at de må afvise forslaget. Jeg ser frem til – efter de bemærkninger, der er faldet – at vi kan få en positiv drøftelse i folketingsrets undervisningsudvalg om forslagens enkeltheder.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg har været glad for de klare tilkendegivelser, der er kommet fra partierne, som står bag den folkeskolelov, der nu gælder, om, at man ikke uden videre vil medvirke til ændringer. Det svarede meget godt til de forventninger, jeg havde, og den debat, vi tidligere har haft om nogle af disse spørgsmål. Det er klart, at en drøftelse af problemerne i forbindelse med den nye lov kan vi altid gå ind i, og jeg er selvfølgelig også glad for det tilbud om samarbejde, som det konservative folkeparti her fremsætter, men bliver alligevel nødt til at understrege, at loven er vedtaget. Det var på et tidligere tidspunkt, det samarbejde kunne have været en realitet. Men selvfølgelig kan vi da drøfte nogle af problemerne.

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Bertel Haarder, som i sit første indlæg polemiserede lidt omkring de svageste elever i folkeskolen og de spørgsmål, han selv havde stillet i folketingsrets undervisningsudvalg. Der er selvfølgelig ikke noget, der forhindrer de svage elever i at få en særlig undervisning. De kan modtage specialundervisning, og der er meget gode og meget rigtige regler for en sådan specialundervisning. Vi gør selvfølgelig både efter den nye lov og efter de gamle love meget for de svageste elever i folkeskolen. Det, hr. Bertel Haarders spørgsmål drejede sig om, var i virkeligheden, om man kunne lave niveaudeling i dansk på en anden måde, end man havde lagt op til i lovforslaget. Dertil var svaret selvfølgelig nej. Det var som bekendt et meget omdiskuteret politisk problem i det forlig, der blev indgået, og det kan selvfølgelig ikke ændres ad den vej.

Bertel Haarder (V):

Jeg kender meget vel adgangen til at henvise elever til specialundervisning, men det er jo et så drastisk indgreb igen, som man helst skal undgå. Derfor er det, jeg spørger, om denne mellemvej, at man som valgfag har et fag, der hedder ekstra dansk, og hvor man kan tage det sproglige op skriftligt og mundtligt i dette fag, som man tidligere har haft adgang til det, før denne lov blev vedtaget, ville stride mod nogen principper i ministerens hoved. At genindføre en sådan adgang nu, da vi har udvidet timetallet, synes jeg ikke der kunne være meget forkert ved.

[Bertel Haarder]

Lad mig – da nu ministeren alligevel skal op at svare på det – lige spørge om en anden ting, som er en slags alternativ til hr. John Winthers tanker vedrørende historieundervisningen. Man kunne jo tænke sig en mindre drastisk løsning, som her sendes ud som en strøtanke – men på den anden side en tanke, som vi arbejder med inden for venstre –: kunne man simpelt hen bytte om på samtidsorientering og historie? Så historie fik de timer, som samtidsorientering har i dag, nemlig 3 timer i 8.–10. klasse, og samtidsorientering fik 2 timer om ugen i 6.–7. klasse. Det ville selvfølgelig stride lodret mod skoleloven, det ved jeg godt, men jeg vil godt lige høre en stillingtagen til det. Jeg glemte at nævne det i første omgang, fordi min taletid udløb, men det er den lille overvejelse, vi har gjort os inden for venstre som et eventuelt alternativ til det af hr. John Winther foreslåede.

Formanden:

Jeg så helst, at debatten drejede sig om det forslag, vi behandler.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg kan tilslutte mig formandens bemærkning og mener, at det sidste spørgsmål, hr. Bertel Haarder stillede, må drøftes i undervisningsudvalget.

Med hensyn til det første spørgsmål vedrørende valgfaget dansk mener jeg umiddelbart, at det også må betyde en lovændring, idet loven jo fastlægger, hvilke fag der kan være valgfag. Ud over det vil jeg sige, at så vidt jeg husker det spørgsmål, hr. Bertel Haarder har stillet i undervisningsudvalget, så gik det ikke ud på, at det skulle være et valgfag som de andre, men det gik ud på, at de svagest stillede elever på den måde kunne få en særlig undervisning, som var tilrettelagt for dem, dvs. et valgfag, der er niveaudelelsingspræget. Det er ingen af de andre valgfag. På den baggrund har jeg været yderst betænkelig ved et sådant forslag.

John Winther (KF):

Jeg skal ikke kaste mig så forfærdelig meget ud i debatten mellem undervisningsministeren og hr. Bertel Haarder. Blot dette, at jeg betragter da den tilkendegivelse, der også nu kom fra hr. Bertel Haarder, som en posi-

tiv tilkendegivelse af, at der er ting, vi kan drøfte i udvalget, også når det drejer sig om faget historie.

Ellers kan jeg blot sige, at så vidt jeg har kunnet notere det, så har der altså her i dag været mere eller mindre tilslutning til de tanker – eller til nogle af de tanker – vi har lagt frem – fra fremskridtspartiet, fra venstre, fra centrum-demokraterne og fra socialistisk folkeparti – så langt, at de godt ville være med til at bruge nogle flere penge på folkeskolen, men var lidt utrygge, hvis det var os, der skulle bruge dem alene. Det kommer vi nu nok heller ikke til. Jeg tolker det sådan, at vi også kan drøfte tingene med socialistisk folkeparti i undervisningsudvalget.

Hr. Svend Haugaard var også inde på – og det glædede mig naturligvis – flere enkeltheder i forslaget, som han i og for sig kunne erklære sig enig i, idet han gerne så, at fag blev styrket. Han nævnte specielt, at han gerne så, faget idræt blev styrket, og det er jo noget af det, der er nævnt specielt i vores forslag. Jeg har efterhånden – ikke alene her i folketinget, men også rundt omkring i landet – hørt så mange positive tilkendegivelser fra politikere fra næsten alle de partier, der er repræsenteret herinde, om, at man så sandelig gerne vil være med til at styrke faget idræt. Ja men så er muligheden der altså her og nu, nemlig ved at stemme for dette forslag. På det punkt skulle vi så kunne blive enige om at styrke faget idræt ved at give det disse få ekstra timer, som det er indeholdt i det konservative forslag.

Til hr. Alfred Hansen skal jeg kun sige, at han har opfattet det helt rigtigt, når han konkluderede, at det var et behersket forslag. Jeg er glad for den tilkendegivelse, der lå heri. Han sagde, det var et forslag, der tog sigte på at hjælpe alle grupper inden for folkeskolen. Jeg er glad for disse positive bemærkninger og ser også her frem til det videre samarbejde i undervisningsudvalget.

Jeg kan næsten gøre den samme bemærkning til hr. Honoré fra kristeligt folkeparti. Jeg synes, debatten har afdækket, at der fortsat er et behov for en positiv drøftelse af nødvendige ændringer i den danske folkeskolelov.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af:

Forslag til lov om Forskningscentret ved Hørsholm.

(Lovforslag nr. L 114. Fremsat 1/12 77).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Danmark er næst efter USA det land i verden, der har den højeste nettoeksport af innovationer og opfindelser, men vi mangler altså nogle forudsætninger for selv at udnytte disse opfindelser. Det er ganske klart, at en teknisk udvikling er en forudsætning for at bedre levevilkårene. Vi står over for store problemer i relation til ressourceknaphed, ikke mindst energiknaphed. Vi har store problemer i relation til det, man kalder det indre og det ydre miljø, altså både arbejdsmiljøet under produktionsprocesserne og det ydre miljø, som omfatter den øvrige verden. Og vi har et stort behov for at finde frem til nye produkter. Ideerne har vi altså, men som bekendt er der ofte lang vej fra idé til virkelighed, og i dette tilfælde altså fra idé til produkt.

Mennesker med ideer om innovationer og opfindelser har visse støttemuligheder gennem de midler, som disponeres af teknologirådet, men det er ganske givet, at der er behov for et frugtbart forskningsmiljø rettet direkte imod produktionen, altså i en større skala end den, der kan etableres i den enkelte, ofte noget specialiserede erhvervsvirksomhed.

I 1962 oprettede man Hørsholmcenteret specielt med denne opgave, men vi må erkende, at centeret ikke hidtil har fungeret i

tilstrækkeligt omfang, at det i forhold til de planer, der lå, kun er udbygget i en femtedel af det omfang, som man havde regnet med og planlagt.

Da vi i 1976 efter lovens revisionsparagraf skulle se på revisionen, fandt man det for tidligt, eller man fandt det rettere sagt uoplyst, hvilket revisionsbehov der eksisterede, og var indstillet på at udskyde tidspunktet for revision en kort tid, men folketingets undervisningsudvalg opfordrede ministeren til at gennemføre et udredningsarbejde med henblik på nu at revidere loven mere omfattende. Til dette formål har der været nedsat et udvalg med repræsentation for de relevante parter, og det er resultatet af dette udvalgs arbejde, der nu foreligger i form af et lovforslag.

Lovforslaget sigter på at gøre Forskningscentret ved Hørsholm til en selvejende institution, men samtidig med en ikke ubetydelig offentlig kontrol og indsigt. Den praktiske gennemførelse sker ved, at man overfører centeret fra statslig regie – med undtagelse af visse statslige institutioner, der fortsat vil være der – til selvejende status, og det gør man ved at yde et afdrags- og rentefrit lån til institutionen, mod at der udstedes et pantebrev til staten. Det vil sige, at økonomisk bliver der ikke nogen påvirkning af offentlige budgetter som følge af denne ændring. Derefter skulle centeret altså blive selvfinansierende både med hensyn til driften og med hensyn til udbygningen af de anlæg, der findes.

Jeg tror, det er en positiv måde at få dette center til at virke på efter dets hensigt, og jeg kan på den socialdemokratiske gruppes vegne give tilslutning til en positiv udvalgsbehandling af det foreliggende lovforslag.

Maisted (FP):

Om det fremsatte forslag kan man sige, at det er en følge af, at forretningen er gået rigtig skidt. Det forskningscenter, hvor man havde forudset, som man også skriver i bemærkningerne, at der ville være en vekselvirkning imellem privat og offentlig forskningsaktivitet, har reelt spillet fallit. Jeg var derude i sommer sammen med finansudvalget, og da så jeg én ting, der fungerede godt, og det var Dansk Hydraulisk Institut. Det blev reelt drevet som en virksomhed, som en ingeniørforetning, der lavede nogle fornufti-